

הבורסה בשנת 2020

המסחר בבורסה בתל-אביב התאפיין בתנודתיות רבה ובמחזורי מסחר גבוהים, בהשפעת משבר הקורונה העולמי;

מדד ת"א-35 ירד השנה בכ-11%, ואילו מדד ת"א-90 עלה השנה בכ-18%

זינוק של כ-38% במוצע במדדי ת"א טק-עילית ות"א-טכנולוגיה שהגיעו לשיא כל הזמנים; בחמש השנים האחרונות 2016-2020 מובילים מדדים אלה בתשואה מצטברת של כ-131% וכ-210%, בהתאמה.

המחזור היומי בשוק המניות, כולל קרנות סל, הסתכם בכ-1.9 מיליארד שקל, גבוה בכ-43% מהמחזור הממוצע בשנת 2019.

השנה הצטרפו לבורסה 27 חברות חדשות שגייסו כ-4.6 מיליארד שקל, מתוכן 10 חברות גדולות המצטרפות למדד הדגל ת"א-90.

בנוסף, 3 חברות חדשות נוספות ביצעו רישום כפול בתל-אביב, ו-5 חברות חדשות נרשמו בבורסה באמצעות הכנסת פעילותן לחברות בורסאיות נסחרות ללא פעילות.

18 מהחברות החדשות השנה הן מתחום ההייטק ביניהן 5 שותפויות מו"פ ראשונות שנרשמו בבורסה. מספר המנפיקות החדשות השנה הינו הגבוה ביותר מאז שנת 2007.

מספר החברות הנסחרות בבורסה עומד על 455 חברות בורסאיות, לעומת 442 חברות בסוף שנת 2019, מתוכן 52 חברות דואליות.

סה"כ גויסו בשוק המניות כ-16.8 מיליארד שקל, לעומת כ-13.3 מיליארד שקל בשנה הקודמת;

השנה מכרו בעלי עניין מניות בשווי של כ-4.8 מיליארד שקל, ומנגד- קנו מניות בשווי של כ-1.8 מיליארד שקל, ושווי החזקות הציבור עלה לכ-64%.

מחזור המסחר היומי באיגרות חוב (כולל קרנות סל) הסתכם בכ-4.1 מיליארד שקל - גבוה בכ-18% מהמחזור בשנת 2019;

ירידות שערים במרבית איגרות חוב הקונצרניות, לסוגיהן, ועליות שערים באיגרות החוב הממשלתיות לסוגיהן, בראשן איגרות החוב שקליות בריבית קבועה בהשפעת הורדת הריבית במשק ורכישות ע"י משקיעי חוץ.

כ-56 מיליארד שקל גויסו בהנפקות של אג"ח חברות ומובנות לציבור ולמוסדיים בת"א.

שוק ההון הציבורי נתן תמיכה גם בעת משבר, בעוד שהבנקים צמצמו את מתן האשראי - הסקטור הריאלי גייס השנה כ-40 מיליארד שקל גבוה אך במעט לעומת השנה הקודמת, חרף צמצום פעילות החברות בשל משבר הקורונה. הסקטור הפיננסי, בעיקר הבנקים הגדולים, צמצם את היקף הגיוסים בשוק איגרות החוב וגייס כ-12 מיליארד שקל;

חברות הנדל"ן ממשיכות להוביל עם גיוס חוב המהווה כ-64% מגיוסי הסקטור הריאלי;

איגרות החוב של ממשלת ישראל התווספו למדד האג"ח הממשלתי העולמי (WGBI) החל באפריל 2020 ותרמו לרכישות ע"י משקיעי חוץ;

מחזורים ערים באופציות על מדד ת"א-35 בהשפעת התנודתיות במסחר, שבאה לידי ביטוי במדד התנודתיות VTA35, ומחזורים ערים באופציות הדולריות בהשפעת התנודתיות בשער הדולר ביחס לשקל;

בבורסה נסחרות 531 קרנות סל ו-23 קרנות חוץ של "בלאקרוק" הנסחרות גם בחו"ל.
שווי החזקות הציבור בקרנות הסל מגיע לכ-90 מיליארד שקל;

נורית דרור, יחידת המחקר

שוק המניות

שערי המניות

המסחר בתל-אביב התאפיין בתנודתיות רבה, בדומה לבורסות מובילות בעולם, בהשפעת מגפת הקורונה העולמית שהפכה למשבר כלכלי עולמי עמוק בכל השווקים. המסחר נפתח בעליות שערים, המשך לעליות השערים מהשנה הקודמת, ומדדי המניות המובילים בתל-אביב בראשם מדד ת"א-35 שהגיע לשיא כל הזמנים בפברואר 2020 (1751.79 נקודות) וזאת בדומה למגמה בבורסות מובילות בעולם. וירוס הקורונה שהתפרץ בסין בשלהי דצמבר 2019 התפשט במהרה ברחבי העולם, ובמרץ 2020 הוכר ע"י ארגון הבריאות העולמי כ"מגיפה". עליות השערים בשווקים הפכו במהרה לירידות שערים חדות שהגיעו לשיא במהלך חודש מרץ 2020, עת נכנסו מדינות רבות וביניהן גם ישראל לסגר במטרה לבלום את התפשטות הנגיף.

צמצום הפעילות העסקית במשק והגבלת יציאת תושבים מביתם ב"גל הראשון" של התפרצות הקורונה בחודש מרץ 2020, ובהתפרצות חוזרת ב"גל שני" - בספטמבר, הביאו למשבר כלכלי בעולם ובישראל, ובעקבותיו לנסיקה בשיעור האבטלה ובגירעון הממשלתי, ירידה חדה בתמ"ג, ועלייה ברמת אי הוודאות בשווקים. מאידך, לתוכניות התמיכה של ממשלות ובנקים מרכזיים בארץ כמו בעולם, ולמירוץ המהיר והמוצלח אחר פיתוח חיסון ותרופה לבלימת התחלואה והתמותה מהנגיף היתה השפעה חיובית, ואלה תרמו לעליות שערים תוך תנודתיות. בנובמבר, בהשפעת הודעות של חברות התרופות הבינלאומיות "פייזר" "מודרנה" ו"אסטרזניקה" על התקדמות משמעותית בפיתוח החיסון זינקו מדדי המניות בשווקים וגם בת"א בשיעור ממוצע של כ-12%. בדצמבר, בהשפעת התחלת השימוש בחיסון של "פייזר" תחילה בבריטניה בארה"ב ובארץ ובהמשך גם באירופה, ומנגד התגברות נוספת של התפשטות נגיף הקורונה וגילוי מוטציה חדשה של נגיף הקורונה בבריטניה, בעקבותיהם החל הידוק המגבלות עד לכדי סגר, נמשכו עליות השערים בשווקים, אך בשיעור מתון יותר.

בסיכום שנת 2020, ירד מדד ת"א-35 בכ-11%, לאחר עלייה של כ-15% בשנת 2019. מדד ת"א-35 ירד בכ-31% מתחילת השנה ועד שיא המשבר ב-23 במרץ, ומאז ועד סוף שנת 2020 עלה בכ-28%.

נתוני הסקירה הינם סופיים לשנת 2020.

מדד ת"א-90 עלה בסיכום שנתי בכ-18% , שיעור גבוה ממדד MSCI עולמי שעלה בכ-14% , כאשר מדדי S&P500 ו-DOW JONES המייצגים את הכלכלה "המסורתית" בארה"ב עלו בכ-16% ובכ-7% בהתאמה, ואילו הבורסות באירופה רשמו ירידה ממוצעת של כ-5%.

הגורמים החיוביים העיקריים שהשפיעו על שוק המניות בתל-אביב היו:

- **תוכניות תמיכה של הממשלה**, בדומה למגמה במדינות מובילות בעולם, בהיקף של יותר מכ-100 מיליארד שקל, סכום המהווה כ-7% מהתל"ג, ביניהן: מענקים לעצמאים ולעסקים קטנים, קרן הלוואות בערבות מדינה לעסקים גדולים, מענקי סיוע לשימור עובדים ולהחזרת עובדים למעגל העבודה, הארכת דמי אבטלה לנמצאים בחל"ת עד יוני 2021, מענק סיוע לאזרחים, ופטור ממס על משיכת כספים מקרנות השתלמות. בדצמבר 2020 הודיע האוצר כי הזכאות לדמי אבטלה לא תבוטל ביוני 2021, אלא כשייעור האבטלה במשק ירד מתחת ל-7.5%.
 - **תוכניות תמיכה של בנק ישראל**, בדומה לבנקים מרכזיים בעולם, ביניהן:
 - הרחבה מוניטארית - ב-6 באפריל 2020 הוריד בנק ישראל את הריבית ב-0.15% לרמת שפל של 0.1%, וזאת בדומה למגמה הכלל עולמית ועל רקע תחזית לאינפלציה שלילית בשיעור של מינוס 1% בשנת 2020. הריבית הנמוכה תרמה לגיוסים ערים בשוקי המניות ואיגרות החוב.
 - הרחבה כמותית - תוכנית לרכישת אג"ח ממשלתי בשוק המשני בהיקף של כ-85 מיליארד שקל - צעד שהבנק לא נקט בו מאז משבר 2008, ביצוע עסקאות מכר חוזר ("ריפוף") עם אגרות חוב ממשלתיות כבטוחה מול מוסדות פיננסיים; ביצוע עסקאות ריפוף דולר-שקל מול המערכת הפיננסית בהיקף של כ-15 מיליארד דולר - צעד שלא נעשה בעבר.לראשונה בתולדותיו הכריז בנק ישראל על רכישת אג"ח קונצרני בסך כ-15 מיליארד שקל, הרכישה תכלול אג"ח בדירוג (A-) ומעלה, ולא תכלול אג"ח של חברות זרות, אג"ח עם רכיב הוני (COCO), ואג"ח שאינן צמודות לשקל בריבית קבועה. רכישות אלה היוו רוח גבית חיובית לשוק איגרות החוב בתל-אביב. כמו כן הכריז הבנק על מתן הלוואות לבנקים בריבית שלילית - מינוס 0.1% - לטווח של ארבע שנים, כנגד הלוואות שהבנקים יעניקו לעסקים קטנים וזעירים. תוקף התוכנית - עד סוף יוני 2021, ולאחרונה הודיע כי החל בינואר 2021 יבצע לראשונה עסקאות ריפוף עם נותני אשראי חוץ בנקאיים מפוקחים, לעסקים קטנים וזעירים.
 - בדצמבר הודיע בנק ישראל על צעד תמיכה מוניטרי נוסף לעסקים נפגעי קורונה, שבמסגרתו לראשונה, החל בינואר 2021, יבצע עסקאות ריפוף עם נותני אשראי חוץ בנקאיים מפוקחים, בכפוף לכך שיעמידו אשראי לעסקים קטנים וזעירים.
- **כינון יחסי נורמליזציה עם מדינות העולם הערבי** - תחילה חתימה על הסכם שלום היסטורי בין ישראל לאיחוד האמירויות ועל הצהרת שלום עם בחריין, בספטמבר, באוקטובר - הסכם נורמליזציה עם סודן, ובדצמבר - הסכם גם עם מרוקו.
- **דירוג אשראי של ישראל - חברת דירוג האשראי הבינלאומית S&P** מאשררת (בינואר, במאי ובנובמבר 2020) את דירוג האשראי הגבוה של ישראל (AA- תחזית יציבה) בכל הזמנים, חברת דירוג האשראי הבינלאומית פיץ' (Fitch) אשררה את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+ עם תחזית יציבה (באפריל 2020). חברת דירוג האשראי הבינלאומית מודי'ס מאשררת את דירוג A1 לישראל, אך מורידה את התחזית מ"חיובית" ל"יציבה" (אפריל 2020).
- **במישור הבינלאומי תרמו:** הורדות ריבית לצד הרחבות כמותיות ע"י בנקים מרכזיים בעולם, ביניהם: **הפד בארה"ב** הוריד את הריבית פעמיים בחודש מרץ 2020 בשיעור כולל של 1.5% לרמה של 0%-0.25% והודיע על רכישת אג"ח ממשלתי, ולראשונה בתולדותיו הודיע על רכישות ישירות (לא דרך קרנות סל מחקות) של אג"ח חברות בהיקף של עד כ-750 מיליארד דולר ושל אג"ח ממשלתיות ומוניציפאליות בהיקף של עד 500 מיליארד דולר, ועל מתן אשראי מוזל לכ-15 בנקים מרכזיים בעולם.

הבנק המרכזי באירופה (ECB) הודיע כי הוא שוקל להוריד את הריבית מ-0% למינוס 0.1% ונקט בצעדים תומכים נוספים ביניהם רכישות של אג"ח ממשלתי, כשסך תוכנית הסיוע מגיע לכ-1.9 טריליון יורו והתוכנית הוארכה עד מרץ 2022.

לצד הרחבות מוניטריות ע"י בנקים מרכזיים בעולם, פועלות ממשלות לסיוע תקציבי בהיקף חסר תקדים, בשיעור של 10%-25% מהתוצר, כשאררה"ב בולטת עם תוכנית סיוע בהיקף חסר תקדים של כ-3 טריליון דולר (כ-16% מהתוצר). יצוין כי בעקבות מדיניות הדפסת הכסף של הפד למימון תוכניות הסיוע רחבות ההיקף, ירד שער הדולר ביחס לשקל לרמה של 3.21 ב-30 בדצמבר 2020 – הנמוך ביותר מזה 24 שנה, שער זה נמוך בכ-7% לעומת השער בתחילת השנה.

הודעות חברות התרופות הבינלאומיות על התקדמות בפיתוח חיסון לנגיף הקורונה, בנובמבר, הביאו לעליות שערים חדות בשיעור של כ-12% בממוצע בשווקים. התחלת השימוש בחיסון לנגיף הקורונה בדצמבר תרמה להמשך עליות השערים בשווקים.

הגורמים השלייליים העיקריים שהשפיעו על שוק המניות בארץ היו:

- נתונים מאקרו כלכליים שליליים:
 - נסיקת שיעור האבטלה - מנתוני הלמ"ס עולה כי שיעור המועסקים הנעדרים זמנית מעבודתם בגלל הקורונה + הבלתי מועסקים נסק לשיא של כ-65% באפריל והתייצב ברמה של כ-10% במחצית הראשונה של דצמבר.
 - מיתון במשק – התמ"ג צפוי להתכווץ בשיעור של כ-5% בשנת 2020,
 - עלייה בגירעון הממשלתי עקב תוכניות תמיכה רחבות היקף של הממשלה לכ-13% בשנת 2020, לעומת גירעון שנתי בשיעור של כ-3.7% בשנת 2019.
 - עלייה צפויה ביחס חוב תוצר ב-2020 לכ-77% לאחר שירד לרמה של כ-60% בסוף שנת 2019, וזאת בעקבות העלייה בגיוסי האג"ח של המדינה במקביל לירידה בתמ"ג.
 - המדד המשולב לבחינת מצב המשק שהתאפיין בעלייה בעשר השנים האחרונות, החל לרדת החל במרץ 2020 ובאפריל ירד בכ-2.5% - הירידה החדה ביותר שנרשמה זה יותר מ-20 שנה.
- בחירות חוזרות לכנסת במרץ 2020, בפעם השלישית תוך פחות משנה, ואי גיבוש תקציב מדינה לשנת 2020.

במישור הבינלאומי:

- לפי כלכלני הבנק העולמי IMF, משבר הקורונה צפוי להביא לנסיגה כלכלית עולמית של כ-5% - הירידה החדה ביותר מאז מלחמת העולם השנייה, יחס חוב תוצר בכלכלות מפותחות יגיע לכ-132% ב-2021 לעומת כ-105% ב-2019.
- בארה"ב צפויה נסיגת התוצר בכ-6% לעומת צמיחה של כ-3% בשנת 2019 ושיעור האבטלה נסק לכ-15% באפריל לאחר שפל של כ-3.6% בתחילת השנה וצפוי להגיע לכ-10% בסוף השנה.
- במדינות אירופה צפויה ירידה של עד כ-10% בצמיחה, ואילו בסין, הכלכלה השנייה בגודלה בעולם, צפויה צמיחה של כ-2% בשנת 2020 – השיעור הנמוך ביותר מאז שנת 1992.
- מחיר הנפט ירד השנה בכ-22%, כאשר ב-28 באפריל 2020 הגיע למחיר של כ-23 דולר לחבית - שפל של 20 שנה, ואילו מחיר הזהב עלה בכ-25% בשנת 2020, כאשר ב-7 באוגוסט 2020 נסק למחיר של 2,064 דולר לאונקיה – שיא כל הזמנים.

לוח 1: תשואת מדדי המניות:

2016-2020	2019	2020	
-2%	15%	-11%	ת"א-35
128%	40%	18%	ת"א-90

2016-2020	2019	2020	
19%	21%	-3%	ת"א-125
14%	10%	16%	ת"א-SME60
69%	26%	29%	ת"א-צמיחה
131%	40%	39%	ת"א טק-עילית
210%	55%	38%	ת"א-טכנולוגיה
52%	27%	-22%	ת"א בנקים-5
113%	73%	-5%	ת"א-נדל"ן

מדד ת"א-90 עלה השנה בכ-18%, בהמשך לעלייה חדה של כ-40% בשנת 2019, והגיע לשיא כל הזמנים. עליית מניות הטכנולוגיה והביומד הכלולות במדד, גברה על השפעתן השלילית של מניות הנפט והגז ושל מניות הנדל"ן הכלולות בו. מדד ת"א-צמיחה עלה השנה בכ-29%, בדומה לשנה הקודמת, והגיע לשיא כל הזמנים.

משבר הקורונה השפיע שלילית בעיקר על המדדים הענפיים הבאים:

- **מדד חברות ושותפויות הנפט ובגז** שצנח בכ-45%, כאמור, עקב צמצום דרסטי של היקף הפעילות היצרנית בעולם וירידה חדה במחירי הנפט והגז.
- **מדד ת"א בנקים-5** שהגיע לשיא בינואר ובסיומם שנת ירד בכ-22% עקב עלייה חדה בהפסדי אשראי וצמצום היקף מתן האשראי. עקב כך, הוריד המפקח על הבנקים את יחס הלימות ההון להם נדרשים בכחצי אחוז, החליט על תוכנית הלוואות לבנקים בריבית שלילית של מינוס 0.1% ולאחרונה העלה את הרף העליון של אפשרות מתן אשראי של הבנקים לענף הנדל"ן והתשתיות מכ-24% מסך האשראי שלהם לכ-26%, על מנת לעודד את הבנקים לתת אשראי.
- **מדד חברות הנדל"ן** שהגיע לשיא בפברואר ובסיומם שנת ירד בכ-5% - **כשמניות הנדל"ן המניב צנחו** בשיעור של עד כ-25% עקב מעבר למסחר מקוון ולעבודה מרחוק, סגירה של הקניונים ומתן הנחות בדמי שכירות, ואילו **מניות חברות הבנייה** שרשמו ירידה מתונה יותר של כ-1% עד דצמבר, זינקו בכ-17% בדצמבר בהשפעת הודעת בנק ישראל על הגדלת האשראי בריבית משתנה (פריים) לרוכשי דירות, ממקסימום שליש משכנתא למקסימום שני שליש משכנתא – מה שצפוי להגדיל את הביקוש לדירות עקב הוזלת המשכנתא.

מאידך, **משבר הקורונה תרם לשגשוג חברות הטכנולוגיה** - מרביתן עוסקות בטכנולוגיה של עבודה מרחוק ומסחר מקוון, וחלקן חברות אנרגיה חליפית – תחום הנמצא בצמיחה. **מדדי ת"א טק-עילית ות"א-טכנולוגיה זינקו השנה בכ-39% ובכ-38%**, בדומה לעליית מדד NASDAQ (שעלה בכ-44%), והגיעו לשיא כל הזמנים. **מדדים אלה הינם גם המובילים בעלייה של כ-131% וכ-210% בהתאמה בחמש השנים האחרונות 2016-2020.** מדד ת"א-ביומד רשם עלייה של כ-18%.

עליות השערים במניות אלה באה לידי ביטוי בעדכון החצי שנתי של מדדי הבורסה ב-9 באוגוסט, במסגרתו התווספו למדד ת"א-35 שש חברות, כולן מתחומי ההייטק והקליניק: אופקו הלת', אנרג'יקס, מטריקס, מיטרוניקס, נובה וסאפיינס.

מניות אלה החליפו את מניות הכלכלה המסורתית שנפגעו ממשבר הקורונה ורשמו ירידות שערים חדות: **בזן, גזית גלוב, דלק קבוצה, דלק קידוחים יהש, חברה לישראל, ופתאל החזקות.**

בשנת 2020 הושקו חמישה מדדים חדשים:

- **הבורסה השיקה ב-9.2.2020 שלושה מדדי נדל"ן: מדד ת"א-מניב ישראל, מדד ת"א-מניב חו"ל, ומדד ת"א-בנייה.**
ההשקה של המדדים החדשים נועדה לאפשר למשקיעים המבקשים להשקיע בחברות נדל"ן מניב, הבחנה גיאוגרפית בין נדל"ן מניב בישראל לבין נדל"ן מניב בחו"ל וכן לאפשר השקעה בסל של חברות בנייה.
במדד ת"א-מניב ישראל כלולות 26 מניות בשווי של כ-98 מיליארד שקל, ביניהן 17 מניות הכלולות במדד ת"א-125 (בהן 6 שכלולות במדד ת"א-35), **במדד ת"א-מניב חו"ל** כלולות 15 מניות בשווי של כ-22 מיליארד שקל, ביניהן 6 מניות הכלולות במדד ת"א-125, **במדד ת"א-בנייה** כלולות 25 מניות בשווי של כ-33 מיליארד שקל, ביניהן 6 מניות הכלולות במדד ת"א-125 (בהן אחת שכלולה במדד ת"א-35).
- **הבורסה השיקה שני מדדי מניות ירוקים:**
 - ב-8.11.2020 הושק מדד **ת"א-קלינטק** המורכב ממניות הכלולות בתת-ענף קלינטק, בענף טכנולוגיה.
בישראל צפוי ייצור חשמל המבוסס על אנרגיה מתחדשת בישראל להגיע בתום 2020 לכ-9% בלבד מסך ייצור החשמל. היקף הייצור החשמל באנרגיה מתחדשת צפוי לעלות הודות לרגולציה ירוקה, לצד התפתחות תעשיית הקלינטק המקומית. היקף האנרגיה המתחדשת צפוי לעמוד בשנת 2030 על כ-30% מסך הייצור החשמל.
במדד כלולות 12 מניות בשווי של כ-39 מיליארד שקל, ביניהן 7 מניות הכלולות במדד ת"א-125 (בהן 2 שכלולות במדד ת"א-35).
 - ב-6.12.2020 הושק מדד **ת"א-125 אקלים נקי מדלקים פוסיליים** המורכב ממניות הכלולות במדד ת"א-125 למעט מניות של תאגידים הנוטלים חלק בשרשרת הייצור של דלקים פוסיליים (גז, פחם, נפט, פצלי שמן ונגזרותיהם). רשימת "התאגידים הפוסיליים" תיקבע על ידי "פורום כסף נקי" של עמותת "חיים וסביבה" - ארגון הגג של ארגוני הסביבה בישראל.
במדד כלולות 112 מניות בשווי של כ-614 מיליארד שקל, (בהן 32 שכלולות במדד ת"א-35).

מחזורי המסחר במניות:

לוח 2: מחזורי המסחר היומיים בשוק המניות (במיליוני שקלים)

% שינוי ב-2020	2019	2020	
43%	1,300	1,858	מניות כולל קרנות סל
36%	1,081	1,465	מניות ללא קרנות סל

המסחר בשוק המניות התאפיין במחזורי מסחר ערים והסתכם בכ-1.9 מיליארד שקל ביום – גבוה בכ-43% מהמחזור הממוצע בשנת 2019. המסחר התאפיין בתנודתיות רבה כאשר בחודש מרץ – שיא המשבר – הסתכם המחזור היומי הממוצע בכ-2.9 מיליארד שקל, ואילו בחודשים מאי-דצמבר הסתכם המחזור היומי הממוצע בכ-1.7 מיליארד שקל.

החזקות הציבור במניות:

בשנת 2020 נמשכו **מכירות מניות ע"י בעלי עניין** אך באופן מתון מאשר בשנים קודמות: בעלי העניין מכרו מניות בשווי של כ-4.8 מיליארד שקל, ומנגד קנו מניות בשווי של כ-1.8 מיליארד שקל. שיעור החזקות הציבור במניות עלה בשיעור מתון והגיע לכ-64% בסוף השנה. סה"כ, נטו, הסתכמו המכירות בכ-3.0 מיליארד שקל, לאחר מכירות מניות בשווי של כ-5.7 מיליארד שקל בשנת 2019. המכירות הבולטות השנה היו מכירת 26% ממניות **שופרסל** שהיו בידי דיסקונט השקעות בשווי של כ-1.5 מיליארד שקל וחלוקת 33% ממניות **ישראל קרנט**, בשווי של כ-0.7 מיליארד שקל שהיו בידי בנק הפועלים כדיבידנד בעין, במטרה לעמוד בהמלצות ועדת שטרום להפרדת הבעלות בין הבנקים ובין חברות כרטיסי האשראי. מנגד בלטו רכישות מניות **גב ים** ע"י אהרון פרנקל, בשווי של כ-0.9 מיליארד שקל.

גיוס הון בשוק המניות:

לוח 3: גיוסים בשוק המניות בתל-אביב

2018 מספר הנפקות והקצאות פרטיות	2019 מספר הנפקות והקצאות פרטיות	2020 מספר הנפקות והקצאות פרטיות	2018 הסכומים שגויסו (במיליוני שקלים)	2019 הסכומים שגויסו (במיליוני שקלים)	2020 הסכומים שגויסו (במיליוני שקלים)	
64	60	115	3,663	8,314	12,123	הנפקות
11	7	27	1,844	3,206	4,616	מזה: חברות חדשות *
74	98	121	2,092	4,196	4,216	הקצאות פרטיות
-	-	-	908	780	505	מימוש אופציות
138	158	236	6,663	13,290	16,844	סה"כ

* מספר החברות החדשות אינו כולל חברות חדשות שנרשמו ללא גיוס הון (רישום כפול ופיצול חברות).

גיוס ההון בשוק המניות בארץ הסתכם בכ-16.8 מיליארד שקל, לעומת גיוס בסך כ-13.3 מיליארד שקל בשנת 2019.

סך ההנפקות לציבור הגיע לכ-12.1 מיליארד שקל בשנת 2020, גבוה בכ-46% לעומת הגיוס בשנה הקודמת. כ-4.6 מיליארד שקל מהסכום גויסו ב-27 הנפקות ראשוניות (IPO) – מספר המנפיקות החדשות הגבוה ביותר מאז שנת 2007, לעומת 7 מנפיקות חדשות בשנה הקודמת. מניתוח נתוני ההנפקות הראשוניות שבוצעו השנה עולה כי:

- **התגברות השימוש בדרך של הצעה לא אחידה למשקיעים מוסדיים** - לאחר שנים בהן החברות הנפיקו רק בדרך של הצעה אחידה – מכרז על מחיר המניה, בשנת 2019 החלו הנפקות באמצעות הצעה לא אחידה למשקיעים מוסדיים (Book building), מגמה שהתגברה השנה. 21 חברות חדשות הנפיקו בדרך זו וגייסו כ-4.3 מיליארד שקל – סכום המהווה כ-94% מהסכום שגייסו מנפיקות חדשות השנה, וזאת לעומת 3 מנפיקות חדשות שגייסו בדרך זו בשנת 2019 כ-29% מהסכום שגייסו מנפיקות חדשות.
- **ההנפקות שבלטו השנה בגודלן** – 10 חברות חדשות גדולות: **נופר אנרג'י** בשווי של כ-2.6 מיליארד שקל, **מספנות ישראל ומקס סטוק** בשווי 1.7 מיליארד שקל **כל אחת**, **אקופיה** בשווי 1.2 מיליארד שקל, החברות **אקוואריוס**, **מימון ישיר**, **סופרגז אנרגיה ופולירם** בשווי של 1.0 מיליארד שקל **כל אחת**, והחברות **ג'נסל ודוראל אנרגיה** בשווי של 0.8

0.71 מיליארד שקל בהתאמה. חמש החברות שהנפיקו ראשונות התווספו למדד ת"א-90, חמש האחרונות להנפיק (אקופיה, אקוואריוס, ג'נסל, נופר אנרג'י ופולירם) צפויות להיכנס למדד בתחילת שנת 2021.

• **חמש שותפויות מו"פ** שנרשמו במחצית השניה של השנה – הראשונות שנרשמו **למסחר בבורסה** מאז שפורסמו ההנחיות המתירות רישום של שותפות מו"פ במאי 2019: **מילניום פוד טק, יוניקורן, אלמדה ונצ'ורס, סמארט אגרו, ואיי.איי.אם אינפינטי.**

• **18 מהמנפיקות החדשות השנה הן חברות הייטק** – ענפים שמשבר הקורונה לא פגע בהם, ואף תרם לצמיחתם.

• **הנפקה גלובלית** - בעלי השליטה במקס סטוק - רשת חנויות למוצרים לבית במחירים מוזלים, מכרו מניות בשווי של כ-540 מיליון שקל **בהצעת מכר לא אחידה (Book building) למשקיעים מוסדיים בארץ ובחו"ל**, וזאת בדומה להנפקה שביצעה "הבורסה" בשנה הקודמת. דרך זו מאפשרת להביא משקיעים זרים רבים מחו"ל, מאחר וזו דרך ההנפקה המקובלת בחו"ל. הנפקה זו הינה הגדולה מבין המנפיקות החדשות השנה.

לוח 4: רשימת 26 המנפיקות החדשות – עיסוקן, הסכום שגויס, ושווין לאחר ההנפקה:

המנפיקה	עיסוק	הסכום שגויס (במיליוני ש"ח)	שווי חברה לאחר ההנפקה (במיליוני ש"ח)
1. נופר אנרג'י ⁽¹⁾	ייזום והשקעה במערכות לייצור חשמל "נקי" מאנרגיית השמש	613	2,580
2. מקס סטוק ⁽¹⁾	רשת קמעונאות למוצרים מוזלים	540	1,708
3. מספנות ישראל ⁽¹⁾	השקעות והחזקות – בעיקר ייצור כלי שיט, שירותי נמל ולוגיסטיקה	338	1,688
4. אקופיה ⁽¹⁾	פיתוח, מכירה ותחזוקה של מערכות רובוטיות לניקוי מתקנים סולאריים	282	1,228
5. מימון ישיר ^(4,1)	אשראי צרכני	141	1,042
6. סופרגז אנרגיה ⁽¹⁾	רכישה, אחסון ושיווק גז פחמני, גז טבעי וחשמל	270	1,040
7. אקוואריוס ⁽¹⁾	פיתוח, ייצור ומכירת מנועים וגנרטורים מבוססי בעירה פנימית.	223	1,027
8. פולירם ⁽¹⁾	ייצור ושיווק תרכובים תרמופלסטים המשמשים לתעשיית הפלסטיק	346	1,000
9. ג'נסל ⁽¹⁾	פיתוח ייצור ושיווק של מערכות אספקת חשמל המבוססות על תאי דלק אלקליים	205	803
10. דוראל אנרגיה ^(2, 1)	הקמה, החזקה ותפעול מערכות אנרגיה מתחדשת בישראל ובארה"ב	126	701

המנפיקה	עיסוק	הסכום שגויס (במיליוני ש"ח)	שווי חברה לאחר ההנפקה (במיליוני ש"ח)
11. מניף ⁽¹⁾	העמדת מימון ליזמים בתחום הנדל"ן והבנייה	200	642
12. אזורים ליונינג ריט ⁽¹⁾	קרן ריט המתמחה בבניית נכסי דיור להשכרה בארץ	400	621
13. יומן אקסטנשנס ⁽¹⁾	פיתוח, ייצור ושיווק מיכשור רפואי לביצוע ניתוחים זעיר פולשניים	159	585
14. הייקון מערכות ⁽¹⁾	מחקר, פיתוח ויצור מערכות דיגיטליות לייצור אריזות ומוצרי קרטון	151	495
15. משק אנרגיה ⁽¹⁾	ייזום הקמה והפעלה של מתקנים ליצור חשמל באמצעות אנרגיה סולארית.	141	376
16. מלרן פרויקטים	אשראי חוץ בנקאי בעיקר למגזר הערבי-ישראלי	59	267
17. סבוריט ⁽¹⁾	פיתוח מערכת לייצור והדפסת תחליפי בשר מן הצומח	43	191
18. טכנולוגיות גילוי אש וגזים	פיתוח גלאי אש וגז בעיקר לתעשיית הדלק	27	177
19. אלמוגים החזקות	ייזום הקמה ותפעול פרויקטים של נדל"ן למגורים	37	149
20. סונוביה ⁽¹⁾	מחקר ופיתוח לצורך מסחור פטנטים וידע בתחום הציפויים האנטי-בקטריאליים	35	137
21. סיברואן ⁽³⁾	פיתוח מערכת למניעת תאונות דרכים, כתוצאה משימוש בטלפון סלולארי	26	110
22. בלייד ריינג'ר ⁽¹⁾	פיתוח מערכות רובוטיות ניידות בטכנולוגיה ייחודית לניקוי ולניטור מתקנים סולאריים	23	93
23. יוניקורן טכנולוגיות ⁽¹⁾	שותפות מו"פ המשקיעה בחברות טכנולוגיה	70	70
24. אלמדה ונצ'רס ⁽¹⁾	שותפות המשקיעה בחברות מו"פ בתחומי בריאות דיגיטלית ומיכשור רפואי	69	69
25. איי.איי.אם אינפינטי ⁽¹⁾	שותפות העוסקת בהשקעות בחברות מו"פ בתחומי בריאות דיגיטלית	40	40

המנפיקה	עיסוק	הסכום שגויס (במיליוני ש"ח)	שווי חברה לאחר ההנפקה (במיליוני ש"ח)
26. סמארט אגרו	שותפות המשקיעה בחברות העוסקות במחקר ופיתוח בתחום האגרו-טק	26	26
27. מילניום פוד-טק ⁽⁵⁾	שותפות מו"פ בתחום הפודטק - תחליפי מזון ומזון חדשני	26	26

- (1) הצעה לא אחידה למוסדיים (Book Building).
(2) דוראל גייסה עוד 235 מיליון שקל בשתי הנפקות נוספות.
(3) סיברוואן גייסה עוד 22 מיליון שקל בהנפקה נוספת.
(4) מימון ישיר גייסה עוד 153 מיליון שקל בהנפקה נוספת.
(5) מילניום פוד-טק גייסה עוד 52 מיליון שקל בהנפקה נוספת.

בין המנפיקות הוותיקות בשוק המניות בלטו השנה -

- חברת האנרגיה או.פי.סי שגייסה כ-0.7 מיליארד שקל בהנפקת מניות לציבור הגדולה ביותר השנה וגייסה כ-0.4 מיליארד שקל נוספים בהקצאה פרטית של מניות למשקיעים מסווגים.
- חברת האנרגיה החילופית אנרג'יקס שגייסה כ-1 מיליארד שקל בהנפקות לציבור של מניות ואגח להמרה.
- חברת התעופה אל על שפעילותה נעצרה לחלוטין בסגר הראשון ומאז הוגבלה עד למינימום, גייסה כ-0.5 מיליארד שקל בהנפקת מניות לציבור בספטמבר – ערב כניסת המשק לסגר שני, וחברת המלונאות פתאל שגייסה כ-0.4 מיליארד שקל בהנפקות של מניות.

חברות חדשות שנכנסו דרך חברה נסחרת

השנה הושלמה הכנסת פעילות של חמש חברות חדשות העוסקות בתחומי הטכנולוגיה והביומד:

- ❖ חברה אחת הפועלת בתחום הקנאביס הרפואי:
 - פעילות חברת "נקסטייג" העוסקת בפיתוח, ייצור ומכירה של מוצרים רפואיים חדשניים משולבי קנאביס, הוכנסה לתוך חברת "מיקרומדיק". במסגרת השלמת העסקה הוקצו כ-83% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-21 מיליון שקל ערב ההקצאה, לכ-78 מיליון שקל בסוף השנה.
- ❖ ארבע חברות הפועלות בתחום הטכנולוגיה:
 - פעילות חברת "אקסל" העוסקת ביבוא, הפצה ואינטגרציה של מוצרים ושירותים מבוססי טכנולוגיות מתקדמות בתחום התקשורת, הוכנסה לתוך חברת "דולומיט". במסגרת העסקה הוקצו כ-69% ממניות החברה. שווי החברה שהיה כ-7 מיליון שקל ערב ההקצאה, הגיע בסוף השנה לכ-276 מיליון שקל.
 - חברת "מיט-טק" המפתחת מדפסת תלת מימד ליצור מזון בשרי, הוכנסה לתוך חברת "אופקטרא נדל"ן". במסגרת העסקה הוקצו כ-64% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-40 מיליון שקל ערב ההקצאה, לכ-276 מיליון שקל בסוף השנה.
 - פעילות חברת "אירודרום" העוסקת במתן שירותים בתחום כלי טיס הלא-מאוישים, הוכנסה לתוך חברת "אפליי". במסגרת העסקה הוקצו כ-69% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-9 מיליון שקל ערב ההקצאה, לכ-279 מיליון שקל בסוף השנה.
 - פעילות חברת "אקסיליון", חברת מו"פ העוסקת בטכנולוגיית בינה מלאכותית לתחבורה חכמה, לתוך חברת "אפיו אפריקה". במסגרת העסקה הוקצו כ-73% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-148 מיליון שקל ערב ההקצאה, לכ-1,024 מיליון שקל בסוף השנה.

שלוש חברות רשמו את מניותיהן למסחר בתל-אביב במסגרת הרישום הכפול:

❖ **ביומיקס** - חברה זרה העוסקת בפיתוח טיפולים מבוססי ירוסים תוקפי חיידקים, הנסחרת בבורסת NYSE שבארה"ב (סמל: PHGE), רשמה את מניותיה למסחר מקביל בת"א החל בפברואר. שווי החברה ערב הרישום 769 מיליון שקל, ומניותיה התווספו למדד: ת"א SME60, ת"א טק-עילית, ת"א גלובל-בלוטק, ות"א-ביומד, החל באפריל 2020.

❖ **ויליפוד אינטרנשיונל** חברה העוסקת ביבוא ושיווק של מוצרי מזון, שמניותיה נסחרות בבורסת NASDAQ (סמל: WILC), רשמה את מניותיה למסחר מקביל בתל-אביב, החל ביוני. שווי החברה ערב הרישום כ-673 מיליון שקל, ומניותיה התווספו למדד ת"א SME60, החל באוגוסט 2020.

❖ החברה האמריקאית **ארקו קורפ** מיזגה לתוכה את ארקו החזקות – חברה הנסחרת בת"א ומפעילה באמצעות חברת GPM רשתות תחנות דלק וחנויות נוחות בארה"ב. בעקבות המיזוג – מניותיה החלו להיסחר בנאסד"ק (סמל: ARKO) ובת"א, ואילו מניות "ארקו החזקות" נמחקו מהמסחר בת"א (איגרות החוב של ארקו החזקות ממשיכות להיסחר בת"א). שווי השוק של ארקו קורפ ערב הרישום הגיע לכ-3.7 מיליארד שקל.

שלוש חברות מחקו את מניותיהן מהמסחר בחו"ל והן ממשיכות להיסחר בתל-אביב:

- חברת המעטפת **אנטרנט זהב** – שמניותיה נמחקו מהנאסד"ק בינואר עקב אי עמידה בכללי השימור.
- חברת התקשורת **בי קומוניקיישנס** שמניותיה נמחקו מרצון מהמסחר בנאסד"ק בספטמבר.
- חברת המעטפת **מטומי** שמניותיה נמחקו מלונדון בנובמבר עקב אי עמידה בכללי השימור.

שלוש חברות מחקו את מניותיהן מהמסחר בת"א בלבד, ומניותיהן ממשיכות להיסחר בארה"ב: חברת הביומד **רדהיל ביופארמה**, חברת הטכנולוגיה **ננו דיימנשן**, וחברת האשראי לחברות בינוניות (BDC) **מדלי קפיטל**. יצוין כי שתי חברות דואליות הודיעו על כוונתן למחוק את מניותיהן מהמסחר בתל אביב בינואר 2021 - חברת חומרי הטעם וריח למזון הזרה – **IFF**, וחברת הטכנולוגיה **מדיגוס**.

החברות הבורסאיות גייסו השנה בחו"ל כ-7.4 מיליארד שקל באמצעות הנפקות והקצאות פרטיות של מניות, לעומת כ-2.8 מיליארד שקל שגויסו בשנת 2019. מתוכם, כ-2.2 מיליארד שקל גויסו ע"י חברת הקלינטק **אורמת טכנולוגיות** בהנפקות של מניות לציבור בארה"ב, כ-1.7 מיליארד שקל גויסו ע"י חברת הטכנולוגיה **לייברסון** בהקצאת אג"ח להמרה צמוד דולר לא סחיר למשקיעים מוסדיים כשרים בחו"ל ובארץ וכ-0.7 מיליארד שקל מתוכם גויסו ע"י חברת הטכנולוגיה **נובה** בהקצאה פרטית של אג"ח להמרה לא סחיר וללא ריבית, למשקיעים מסווגים בחו"ל.

מספר החברות בבורסה: בסוף השנה נסחרו בבורסה **455** חברות בורסאיות, לעומת 442 החברות בסוף שנת 2019, מתוכן 52 חברות דואליות.

שווין (לאחר ההנפקה) של **27** החברות החדשות שנרשמו השנה, ו-**3** חברות דואליות שנרשמו ברישום כפול) מגיע לכ-**20.6** מיליארד שקל. מנגד, נמחקו מהבורסה **17** חברות – ששווין הכולל ערב המחיקה הגיע לכ-**7.4** מיליארד שקל. להלן התפלגות החברות לפי סיבת המחיקה:

- **5** חברות בשווי מצרפי של כ-**3.9** מיליארד שקל נמחקו עקב התייעלות בקבוצה **וללא פגיעה בכיסוי הבורסאי** מפני שבוצעה בדרך של מיזוג/הצעת רכש ע"י חברה בורסאית אחרת הממשיכה להיסחר (בנק "איגוד" נרכש ע"י בנק "מזרחי טפחות", "אשטרום נכסים" נרכשה ע"י "קבוצת אשטרום", "מדטכניקה" נרכשה ע"י "אילקס מדיקל", "מנרב פרויקטים" נרכשה ע"י "ישראל קנדה", ו"סאני אלקטרוניקה" נרכשה ע"י "לפידות קפיטל").
- **חברה אחת** מוזגה בחברה בינלאומית למסחר בת"א נרשמה ברישום כפול – "ארקו החזקות" שמוזגה ב"ארקו קורפ" – שווייה ערב המחיקה כ-**2.1** מיליארד שקל.
- **חברה אחת** מוזגה בחברה בינלאומית – "אקסלנז" שמוזגה ב"מרידיאן". שווייה ערב המחיקה כ-**0.2** מיליארד שקל.

- **4 חברות נמחקו כתוצאה מהצעת רכש ע"י בעלי השליטה** ("אם.אר.פי", "גבאי מניבים", "המכון לחקר האינטרנט", ו"ספיר קורפי"). שווין המצרפי ערב המחיקה מגיע לכ-0.4 מיליארד שקל.
- **3 חברות דואליות נמחקו מהמסחר בת"א:** "רדהיל", "ננו דיימנשן", ו"מדלי קפיטל". שווין המצרפי ערב המחיקה מגיע לכ-0.8 מיליארד שקל.
- **2 חברות נמחקו לאחר 4 שנים ברשימת השימור –** "שמן נפט וגז" ו"גרסולם השקעות". שווין המצרפי ערב המחיקה זניח.
עקב התפשטות מגפת הקורונה והקושי של חברות לעמוד בכללי השימור, או של חברות שכבר נמצאות ברשימת השימור לנקוט בצעדים על מנת לעמוד בתנאים הנדרשים לשם חזרה לרשימה הראשית, החליטה הבורסה פעמיים בהוראת שעה במהלך השנה, לדחות את מועד הבחינה של עמידת החברות בכללי השימור ליולי 2021. כמו כן, ניתנה בהוראת שעה לחברות שחדלו להיסחר ברשימה הראשית, דחייה של מועד המחיקה עד ליום 31 בדצמבר 2020.
- **חברה אחת נמחקה בעקבות הסדר –** "אפריקה ישראל", שוויה ערב המחיקה זניח.

שוק איגרות החוב

מדדי איגרות החוב:

המסחר באיגרות החוב התאפיין אף הוא בתנודתיות רבה השנה, וזאת בדומה למסחר בשוק המניות ולמגמה הכלל עולמית.

עליות שערים אפיינו את כל איגרות החוב הממשלתיות לסוגיהן:

- **איגרות החוב הממשלתיות שקליות בריבית קבועה עלו השנה בכ-1.5%**, תוך תנודתיות בדומה לאג"ח ממשלת ארה"ב.
התשואה לפדיון על אג"ח ממשלתי שקלי ל-10 שנים ירדה מכ-1.0% בתחילת השנה לכ-0.6% ערב שיא המשבר בחודש מרץ, עלתה לכ-1.1% בשיא המשבר וירדה לרמה של 0.8% בסוף השנה.
מגמה דומה אפיינה את איגרות החוב של ממשלת ארה"ב ל-10 שנים- התשואה לפדיון ירדה מכ-1.9% בתחילת השנה לשפל היסטורי של כ-0.5% ערב שיא המשבר בחודש מרץ, עלתה לכ-1.3% בשיא המשבר וירדה לרמה של 0.9% בסוף השנה.
- **איגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלו בכ-1.2%**. עיקר העלייה – כ-0.8% בדצמבר, הושפעה מאופטימיות לגבי חזרת המשק לצמיחה בעקבות התחלת השימוש בחיסון לקורונה.

ירידות שערים אפיינו את כל איגרות החוב הקונצרניות, להוציא את איגרות החוב הקונצרניות הכלולות במדדי **תל בונד שקלי – בנקים וביטוח ותל בונד-ריבית משתנה** שעלו בכ-2.5% ובכ-0.9% בהתאמה.

בנוסף להשפעות שצוינו בשוק המניות, שוק איגרות החוב הושפע ממספר גורמים, כאשר:

- ❖ **השפעה חיובית על שערי איגרות החוב הממשלתיות שקליות בריבית קבועה, ועל גיוסים ערים בשוק איגרות החוב**, הייתה להורדת ריבית הפד בארה"ב פעמיים בחודש מרץ בשיעור מצטבר של 1.5% לרמה של כ-0.25%. באפריל כאמור הוריד בנק ישראל את הריבית במשק ב-0.15% לרמת שפל היסטורי של 0.1%.
- ❖ **השפיעו לחיוב גם רכישות של אג"ח ממשלתי ושל אג"ח חברות ע"י בנק ישראל במסגרת תוכנית התמיכה במשק.**

איגרות החוב הממשלתיות הושפעו גם מכניסתן למדד העולמי WGBI החל באפריל 2020 ומרכישות של משקיעי חוץ כפי שיצוין בהמשך.

- ❖ **השפעה שלילית על שערי איגרות החוב הקונצרניות צמודות המדד ולעלייה במשקל הגיוס באמצעות אג"ח צמוד מדד מסך הגיוס באג"ח שנה**, הייתה לירידה בשיעור האינפלציה הצפויה – לשיעור נמוך מ-0% בשנת 2020, בעקבות התכווצות הפעילות במשק בעקבות משבר הקורונה.
- ❖ **איגרות החוב הממשלתיות שקליות בריבית משתנה** נותרו השנה ללא שינוי, וזאת בהשפעת ציפיות להותרת הריבית בארץ ללא שינוי, בין היתר בהשפעת הודעת הפד כי הריביות יישארו אפסיות עד סוף שנת 2023. לעליית איגרות החוב הקונצרניות בריבית משתנה תרמה האוירה האופטימית בשווקים לקראת חיסון לקורונה שהחל בדצמבר.

לוח 5: תשואות המדדים ושווי השוק של איגרות החוב

תשואה שנתית 2019	תשואה שנתית 2020	שווי שוק 2020 (במיליארדי שקלים)	
			איגרות חוב ממשלתיות
10.3%	1.2%	236	צמודות מדד
8.3%	1.3%	395	שקליות - סה"כ
9.7%	1.5%	331	מזה מדדים בולטים: ריבית קבועה
0.1%	0.0%	44	ריבית משתנה
9.1%	1.2%	631	סה"כ איגרות חוב ממשלתיות
			איגרות חוב חברות*
7.9%	0.0%	196	צמודות מדד - סה"כ
8.2%	-0.2%	61	מזה מדדים בולטים: תל-בונד 20
6.5%	0.1%	56	תל-בונד 40
6.9%	-1.7%	46	תל-בונד צמודות-יתר
8.6%	-6.6%	22	תל-בונד תשואות
		138	שקליות – סה"כ
			ללא מדד
8.6%	-0.1%	102	מזה מדדים בולטים: תל-בונד שקלי
13.8%	-3.9%	34	תל-בונד תשואות - שקלי
1.3%	0.9%	4	תל בונד-ריבית משתנה
2.5%	-2.8%	14	צמודות מט"ח
8.2%	0.6%	348	סה"כ איגרות חוב חברות

* לא כולל אג"ח TASE UP ומכשירים פיננסיים.

לוח 6: מחזורים יומיים בשוק איגרות החוב (במיליוני שקלים):

2020	2019	% שינוי ב-2020	
3,059	2,619	17%	אג"ח ממשלתי
1,076	893	21%	אג"ח חברות כולל קרנות סל
928	798	16%	אג"ח חברות ללא קרנות סל*
579	413	40%	מק"מ

* כולל אג"ח מובנות.

מחזור המסחר באג"ח ממשלתי עלה בכ-17% בשנת 2020 לעומת השנה הקודמת - באג"ח ממשלתי שקלי הסתכם המחזור בכ-2.1 מיליארד שקל ובאג"ח ממשלתי צמוד מדד הסתכם המחזור בכ-1 מיליארד שקל. יצוין כי ביום חמישי ה-12 במרץ, על רקע ירידות שערים חדות בשיא משבר הקורונה, נרשם בבורסה מחזור שיא באיגרות חוב בסך כ-14.7 מיליארד שקל, מזה כ-12.1 מיליארד שקל באג"ח ממשלתי. לעלייה במחזורי המסחר תרמו רכישות של אג"ח ממשלתיות ע"י בנק ישראל בסך כ-46.2 מיליארד שקל החל במרץ, ורכישות של משקיעי חוץ.

משקיעי חוץ מכרו אג"ח ממשלתי נטו בסך כ-1.7 מיליארד שקל בתל-אביב ברבעון הראשון של 2020, בהמשך למכירות בסך כ-4.3 מיליארד שקל נטו בשנת 2019, כפי שעולה מנתוני בנק ישראל. החל באפריל ועד אוקטובר 2020, משקיעי חוץ רכשו אג"ח ממשלתי בת"א בסכום של כ-19.8 מיליארד שקל.

רכישות אלה היו בין היתר תוצאה ישירה של צירוף איגרות החוב של ממשלת ישראל באפריל 2020 למדד האג"ח הממשלתי העולמי (WGBI). המדד המחושב ע"י חברת המדדים FTSE RUSSELL, עוקב אחר איגרות חוב של יותר מ-20 מדינות, וכולל יותר מאלף איגרות חוב מארה"ב, יפן, גרמניה ועוד. ישראל היא המדינה ה-23 במדד, והראשונה להיכנס אליו מאז 2010.

מחזור המסחר באג"ח חברות (כולל אג"ח מובנות, וקרנות סל) הסתכם בכ-1.1 מיליארד שקל ביום בממוצע בשנת 2020 גבוה בכ-21% מהמחזור בשנת 2019 ודומה למחזור השיא שנרשם בשנת 2015. לעלייה במחזורי המסחר תרמה אי הוודאות והתנודתיות בשווקים, וגם רכישות של אג"ח קונצרניות ע"י בנק ישראל בסך כ-3.5 מיליארד שקל החל ביולי.

גיוס בשוק איגרות החוב:

הגיוסים בהנפקות של איגרות החוב ע"י האוצר זינקו השנה, כתוצאה מהצורך לממן את תוכנית הסיוע הממשלתי בהיקף של יותר מ-100 מיליארד שקל לעסקים ולמשקי בית שנפגעו עקב משבר הקורונה וצפי לעלייה בגירעון הממשלתי מכ-3.7% בשנת 2019 לכ-13% בשנת 2020.

סך הגיוס הממשלתי בארץ ובחו"ל השנה הגיע לכ-183.3 מיליארד שקל ברוטו, לעומת גיוס בסך כ-83 מיליארד שקל בשנה הקודמת.

הגיוס הממשלתי, ברוטו, בשוק איגרות החוב בת"א בשנת 2020 הסתכם בכ-131.5 מיליארד שקל, לעומת כ-70 מיליארד שקל בשנה הקודמת, והגיוס הגבוה ביותר זה יותר מעשרים שנה. החל במאי התגברו הגיוסים מכ-6 מיליארד שקל בממוצע בכל אחד מהחודשים ינואר-אפריל, לכ-12-18 מיליארד שקל בכל אחד מהחודשים מאי-נובמבר, והסתכמו בכ-7 מיליארד שקל בדצמבר. כ-79% מהסכום גויס השנה באג"ח שקלי לעומת כ-82% בשנת 2019, וכ-21% מהסכום גויס באג"ח צמוד מדד לעומת כ-18% בשנת 2019.

הנפקות משרד האוצר השנה לוו בפדיונות בסך - כ-47.3 מיליארד שקל באג"ח שקלי וכ-15.3 מיליארד שקל באג"ח צמוד מדד.

בנוסף, משרד האוצר גייס בחו"ל כ-51.8 מיליארד שקל, לעומת כ-13.1 מיליארד שקל שגייס בשנה הקודמת. כאשר כ-18 מיליארד שקל מתוכם גויסו בהנפקה ראשונה של האוצר באסיה של אג"ח צמוד דולר בריבית 3.8%, וכ-18 מיליארד שקל גויסו בהנפקה של שלוש סדרות דולריות למשקיעים מארה"ב, מאירופה ומאסיה, מתוכם כ-4 מיליארד שקל שגויסו לראשונה באמצעות אג"ח (צמוד דולר) לטווח של 100 שנים בריבית 4.5%.

היקף הגיוסים ע"י אג"ח חברות בשוק איגרות החוב בישראל (ללא: גיוסים בחו"ל, TASE UP ואג"ח מובנות) הצטמצם בשנת 2020 והסתכם בכ-52 מיליארד שקל, לעומת כ-69 וכ-53 מיליארד שקל בשנים 2019 ו-2018 בהתאמה. הירידה נזקפת כמעט כולה לחברות הסקטור הפיננסי.

מאידך, גיוסי חברות הסקטור הריאלי נותרו השנה יציבים בהיקף של כ-40 מיליארד שקל – סכום גבוה אך במעט לעומת הגיוס בשנה הקודמת, חרף משבר הקורונה, וזאת בשל הצורך למחזר אג"ח סחיר תוך ניצול הריבית הנמוכה במשק.

פדיונות אג"ח חברות סחיר (סקטור ריאלי וסקטור פיננסי) הסתכמו השנה בכ-52.5 מיליארד שקל, לאחר פדיונות בהיקף של כ-43 וכ-34 מיליארד שקל בשנים 2019 ו-2018, בהתאמה. הנפקות החברות גם השנה נועדו בעיקר למיחזור חוב סחיר (כ-77%), וחלקן למימון חוב לא סחיר, למימון הפעילות השוטפת ואף להרחבתה (כ-23%). העלייה בפדיונות השנה הן תוצאה של גיוסים רחבי היקף בשנים הקודמות. בשנת 2021 צפויים הפדיונות לרדת לכ-45.5 מיליארד שקל, כל הירידה מקורה באג"ח הסקטור הפיננסי שכאמור צמצם השנה בשיעור חד את היקף הגיוס.

לוח 6: גיוסים באיגרות חוב לא-ממשלתיות לפי ענפים 2018-2020 (במיליוני שקלים)

2018	2018	2019	2019	2020	2020	
100%	53,320	100%	68,592	100%	51,548	אג"ח חברות
						חלוקה לענפים:
22%	11,950	43%	29,777	23%	11,995	סקטור פיננסי:
15%	8,002	33%	22,356	18%	9,321	בנקים
5%	2,860	7%	4,990	3%	1,376	ביטוח
2%	1,089	4%	2,431	2%	1,299	שירותים פיננסיים
78%	41,370	57%	38,815	77%	39,553	סקטור ריאלי:
49%	26,242	38%	26,031	49%	25,301	נדל"ן ובנייה
11%	5,860	3%	1,905	10%	5,312	אנרגיה וחיפוש גז
11%	5,814	8%	5,680	9%	4,409	מסחר ושירותים
1%	571	2%	1,330	4%	2,150	תעשייה
5%	2,588	4%	2,830	3%	1,435	השקעות
1%	294	2%	1,039	2%	946	טכנולוגיה
	9,372		3,781		2,868	TASE UP בישראל
	3,516		0		11,255	TASE UP בחו"ל *
	919		2,970		1,518	אג"ח נ.ש.ר. ומימוש אופציות
	67,127		75,343		67,189	סה"כ אג"ח חברות
	2,370		3,268		1,592	אג"ח מובנה
	69,497		78,612		68,781	סה"כ גיוס באג"ח לא-ממשלתי

* גיוס ממשקיעים מוסדיים בחו"ל ורישום למסחר בת"א.

גיוסים באמצעות איגרות חוב חברות בשנת 2020 - מאפיינים עיקריים:

• ירידה חדה בגיוסי הסקטור הפיננסי:

הסקטור הפיננסי גייס השנה כ-12 מיליארד שקל, סכום המהווה השנה כ-23% מסך הגיוס באג"ח חברות, לאחר גיוס של כ-30 בשנת 2019 ובדומה לסכום שגויס בשנת 2018.

לירידה החדה בגיוסי הסקטור הפיננסי השנה תרמו בעיקר הבנקים הגדולים שגייסו כ-9.3 מיליארד שקל בשנת 2020 לעומת כ-22.4 מיליארד שקל בשנה הקודמת. בהשפעת המשבר הכלכלי העמוק רשמו הבנקים עלייה חדה בהפסדי אשראי בדו"חות הכספיים וצמצמו את פעילותם. בעקבות זאת בנק ישראל הפחית את הלימות ההון של הבנקים בחצי אחוז, החליט על מתן הלוואות בריבית של מינוס 0.1% לבנקים כנגד הלוואות שיעניקו לעסקים, ולאחרונה הודיע על הגדלת מגבלת האשראי של הבנקים לענף הנדל"ן והתשתיות מכ-24% מסך האשראי הבנקאי לכ-26%. כמו כן, צמצום מסגרות האשראי ללקוחות לו נדרשים הבנקים עפ"י חוק "שטרומ" לצמצום הריכוזיות בענף הבנקאות, נדחה לשנת 2021.

המנפיקים הבולטים השנה הם בנק **לאומי** שגייס כ-2.4 מיליארד שקל **בהנפקת אג"ח חברות הגדולה ביותר השנה, בנק הפועלים** שגייס אף הוא כ-2.4 מיליארד שקל במספר הנפקות – כ-1.1 מיליארד שקל מתוכם גויסו באג"ח COCO הכולל מנגנון למחיקת קרן, וכ-0.7 מיליארד שקל מתוכם גויסו באג"ח COCO הכולל מנגנון להמרה למניות, ו**בנק מזרחי טפחות** שגייס כ-2.1 מיליארד שקל – מהם כ-0.4 מיליארד שקל שגויסו באג"ח COCO הכולל מנגנון למחיקת קרן. שלושת הבנקים גייסו את הסכומים בהנפקות של אג"ח צמוד מדד.

• יציבות בהיקף גיוסי הסקטור הריאלי – שוק ההון הציבורי נתן תמיכה גם בעת משבר, בעוד שהבנקים צמצמו את מתן האשראי:

הסקטור הריאלי גייס ב-2020 כ-40 מיליארד שקל סכום המהווה השנה כ-77% מסך הגיוס באג"ח חברות, בדומה לגיוס הממוצע בשנים 2018-2019. פידיון אג"ח סחיר של חברות הסקטור הריאלי הסתכם בכ-31 מיליארד שקל בשנת 2020 וצפוי להסתכם בכ-34 מיליארד שקל בשנת 2021.

○ **חברות הנדל"ן** ממשיכות להוביל ברשימת הענפים עם גיוס בסך כ-25.3 מיליארד שקל בשנת 2020, סכום המהווה כ-49% מהגיוס באג"ח חברות. חברות ענף זה שנפגע קשות בעקבות משבר הקורונה, צמצמו אך במעט את היקף הגיוס לעומת השנתיים האחרונות (כ-26 מיליארד שקל כל שנה). מגייסות אלה פדו אג"ח סחיר בסך כ-8.5 מיליארד שקל השנה וצפויות לפדות אג"ח סחיר בסך כ-9.5 מיליארד שקל בשנת 2021.

בין המנפיקות **חברת אג"ח חדשה בבורסה** – חברת הבנייה **אלעד מגורים** שגייסה 100 מיליון שקל בהנפקה ראשונה של איגרות חוב (שקליות) בבורסה. **בנוסף**, שתי חברות בנייה – **אב-גד ורותם שני**, וחברת נדל"ן מניב הילה **משרדים** פרסמו תשקיף להשלמה, במסגרתו הן צפויות לגייס, סה"כ יחד, עד 230 מיליון שקל בהנפקות ראשונות של איגרות חוב שקליות, בשבועות הקרובים.

בין כ-50 המנפיקות מענף הנדל"ן בלטו חברות הנדל"ן מניב: **קבוצת עזריאלי וגב ים** שגייסו כל אחת כ-1.7 מיליארד שקל, **ואמות וגזית גלוב** שגייסו כ-1.6 וכ-1.5 מיליארד שקל בהתאמה.

החברות הזרות (מרביתן חברות נדל"ן) צמצמו את היקף הגיוס בשוק איגרות החוב בתל-אביב, כשהשנה תרם לכך גם המשבר הכלכלי-עולמי. החברות הזרות גייסו השנה כ-1.8 מיליארד שקל, לעומת כ-3.8 וכ-6.6 מיליארד שקל בשנים 2019 ו-2018, בהתאמה.

○ ענף **האנרגיה וחיפוש נפט וגז** בלט אף הוא עם 10 חברות, כמעט כולן חברות אנרגיה, שגייסו כ-5.3 מיליארד שקל – יותר מפי 2.5 סך גיוס הענף בשנת 2019. חברות אלה פדו השנה אג"ח סחיר בסך כ-3.3 מיליארד שקל, וצפויות לפדות אג"ח סחיר בסך כ-4.3 מיליארד שקל בשנת 2021. המגייסות הגדולות הן חברות האנרגיה **פז נפט** וחברת **החשמל** הממשלתית שגייסו כ-1.2 וכ-1 מיליארד שקל בהתאמה.

- **משקל הנפקות לציבור של אג"ח בדירוג גבוה מקבוצת A השנה היווה כ-94%** מהסכום שגויס באמצעות הנפקות של אג"ח לציבור, וזאת בדומה לשנת 2019, ולעומת כ-91% בשנת 2018.
- **משקל הגיוס באמצעות אג"ח צמוד מדד** מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור עלה זו השנה השלישית ברציפות והיווה כ-64% בשנת 2020 לעומת כ-52% וכ-45% בשנים 2019 ו-2018, בהתאמה. השנה גויסו בדרך זו כ-33.2 מיליארד שקל.
- **משקל הגיוס באמצעות אג"ח לא צמוד** ירד והיווה כ-34% השנה לעומת כ-47% בכל אחת מהשנים 2018-2019, וגויסו כ-17.6 מיליארד שקל. כמעט כל הסכום גויס באמצעות אג"ח בריבית קבועה – רק כ-0.1 מיליארד שקל מתוכם גויסו באמצעות נע"מ (ניירות ערך מסחריים), לעומת כ-1.3 וכ-0.5 מיליארד שקל בשנים 2019 ו-2018 בהתאמה.
- **הנפקות אג"ח צמוד דולר** התגברו השנה והסתכמו בכ-0.8 מיליארד שקל, פי שלושה מהסכום שגויס בשנה הקודמת, ומשקלן מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור היווה כ-2% בשנת 2020 לעומת כחצי אחוז בשנת 2019 ולעומת כ-8% בשנת 2018.
- **כ-14.1 מיליארד שקל גויסו באמצעות אג"ח למשקיעים מוסדיים במסגרת TASE UP**, מזה כ-11.2 מיליארד שקל שגויסו בחו"ל וכ-2.9 מיליארד שקל שגויסו בת"א. **בשנת 2019 גויסו 3.8** מיליארד שקל באמצעות אג"ח למשקיעים מוסדיים במסגרת TASE UP, כל הסכום גויס בת"א.
- הגיוס הבולט ב-TASE UP ת"א – כ-1 מיליארד שקל גויסו באג"ח שקלי ע"י **אורמת טכנולוגיות**, ואילו הגיוסים הבולטים בחו"ל – כ-7.7 מיליארד שקל גויסו לראשונה ע"י **לוויתן בונד** חברה ייעודית של שותפות הנפט והגז "דלק קידוחים" באמצעות ארבע סדרות של אג"ח דולרי למשקיעים מוסדיים זרים וישראלים בחו"ל, וכ-2.6 מיליארד שקל מתוכם גויסו ע"י **בנק לאומי** באמצעות סדרה חדשה של אג"ח COCO צמוד דולר שהוקצו למשקיעים מוסדיים זרים בארה"ב.

קרנות סל

בשנת 2020 הונפקו 39 קרנות סל חדשות בשווי של כ-1.9 מיליארד שקל. **9** מהקרנות הן על מדדי מניות מקומיים, **24** מהקרנות הן על מדדי מניות בינ"ל, ו-**6** מהקרנות הן על מדדי אג"ח מקומיים. בין הקרנות החדשות, קרנות שרשמה למסחר **מגדל** :

- קרנות ראשונות העוקבות אחר מדדי **ת"א מניב-ישראל ומדד ת"א-בניה – שני מדדים שהשיקה הבורסה בפברואר 2020**.
- קרן ראשונה בבורסה העוקבת אחר מדד **אינדקס אג"ח בנקים וביטוח – רובד 2** – הקרן עוקבת אחר איגרות חוב מסוג COCO הכוללות מנגנון לספיגת הפסדים (ע"י המרה למניות או ע"י מחיקת קרן) ואג"ח מוכרות כרובד הון שני שהונפקו ע"י בנקים וחברות ביטוח.
- קרן ראשונה בבורסה העוקבת אחר מדד **S&P500 ESG** העוקבת אחר חברות שמניותיהן נכללות במדד S&P 500 העומדות בדרישות הקשורות לערכים של אחריות סביבתית, חברתית וממשל תאגידי (ESG-Governance, Social, Environmental).

מאידך:

- **47** קרנות סל בשווי של כ-0.3 מיליארד שקל פורקו ונמחקו מהמסחר.
- **20** קרנות סל בשווי של כ-0.6 מיליארד שקל הפכו לקרנות נאמנות.

כיום נסחרות בבורסה 531 קרנות סל, מהן: **358** קרנות סל על מדדי מניות מקומיים ובינ"ל ו-**173** קרנות סל על מדדי אג"ח מקומיים ובינ"ל, ששווין הגיע לכ-**91.1** מיליארד שקל לקראת סוף שנת 2020.

בנוסף, נסחרות בבורסה 13 קרנות חוץ על מדדי מניות בחו"ל ו-**10** קרנות חוץ על מדדי אג"ח בחו"ל, הנסחרות במקביל גם בבורסות בעולם תחת המותג iSHARE ונרשמו למסחר ע"י ענקית הפיננסים הבינלאומית "בלאקרוק". שווין המצרפי

מגיע לכ-889 מיליון שקל בסוף שנת 2020, גבוה בכ-659 מיליון שקל משווין בסוף שנת 2019. עיקר העלייה בשווי, כ-551 מיליון שקל נזקפת לרכישות של קרנות על מדדי המניות בחו"ל ע"י הציבור הישראלי.

לוח 7 – א': שווי החזקות הציבור ורכישות/מכירות של קרנות סל* ע"י הציבור (במיליארדי שקלים):

מספר קרנות סל	שווי החזקות הציבור	שווי החזקות הציבור	רכישות/(מכירות) נטו	
דצמבר 2020	31.12.2019	31.12.2020	שנת 2020	
81	25.7	26.5	2.3	קרנות סל על מדדי מניות בת"א
277	38.4	33.1	-8.3	קרנות סל על מדדי מניות בחו"ל
173	28.9	30.6	2.2	קרנות סל על מדדי אג"ח** בעיקר אג"ח חברות בארץ
531	93.0	90.2	-3.8	סה"כ

* ללא קרנות חוץ.

** כולל קרנות סל על מדדי אג"ח ממשלתי בת"א ואג"ח חברות בחו"ל.

בשנת 2020 חלה ירידה של כ-2.8 מיליארד שקל בשווי קרנות הסל שבידי הציבור:

- שווי החזקות הציבור בקרנות סל על מדדי מניות בינלאומיים ירד בכ-5.3 מיליארד שקל. ירידה של כ-8.3 מיליארד שקל שמקורה במכירות הציבור, מתוכם כ-2.4 וכ-1.1 מיליארד שקל מכירת קרנות סל על מדדי S&P500 ו-NASDAQ100, בהתאמה, קוזזה חלקית בעלייה של כ-3.0 מיליארד שקל שמקורה בעליית שערי המניות בשווקים בשיעור ממוצע של כ-14% בשנת 2020.
- שווי החזקות הציבור בקרנות סל על מדדי מניות מקומיים עלה בכ-0.7 מיליארד שקל, כאשר עלייה של כ-2.3 מיליארד שקל בשווי עקב רכישות הציבור (מתוכם כ-1.5 מיליארד שקל רכישת קרנות סל על מדד ת"א בנקים-5), קוזזה ברובה בירידה בשווי הקרנות בסך כ-1.6 מיליארד שקל שמקורה בירידת מדדי המניות.
- שווי החזקות הציבור בקרנות סל על מדדי אג"ח, בעיקר אג"ח חברות בת"א, עלה בכ-1.7 מיליארד שקל. עלייה בשווי קרנות אג"ח חברות בת"א בכ-2.7 מיליארד שקל, קוזזה בירידה של כ-1 מיליארד שקל בקרנות על מדדי אג"ח ממשלתי בת"א ומדדי אג"ח בחו"ל.
- העלייה בשווי החזקות הציבור בקרנות על מדדי אג"ח חברות בת"א נבעה מרכישות של קרנות אלה ע"י הציבור בסך כ-3 מיליארד שקל, שקוזזה בירידת שווי קרנות אלה בכ-0.3 מיליארד שקל עקב ירידת מדדי איגרות החוב.

לוח 7 - ב: יצירות/פדיונות בקרנות הנאמנות (במיליארדי שקלים):

2019	2020	
1.6	-3.2	קרנות המשקיעות במניות בתל-אביב
11.9	-16.7	קרנות המשקיעות באיגרות חוב בתל-אביב
-1.4	-1.1	קרנות שקליות
7.2	-6.1	קרנות כספיות
0.6	5.7	קרנות המשקיעות בחו"ל

בהשפעת המשבר הכלכלי ומצוקת האשראי במשק – הציבור מכר קרנות נאמנות המשקיעות בני"ע בתל-אביב בסכום ענק, שמרביתו הוסט לחשבונות עו"ש של הציבור, ומקצתו להשקעה בקרנות סל בתל-אביב ולהשקעה בקרנות נאמנות בחו"ל.

הציבור מכר קרנות נאמנות על מדדי מניות ואיגרות חוב בת"א בסך כ-19.9 מיליארד שקל – מרבית הסכום, כ-16.7 מיליארד שקל מכירות של קרנות המשקיעות באיגרות חוב. מכירות קרנות האג"ח הגיעו לשיא של כ-26 מיליארד שקל בחודש מרץ.

כמו כן, בהשפעת הורדות הריבית ע"י בנקים מרכזיים בעולם וגם במשק לרמה אפסית, וציפיות להותרת הריבית ללא שינוי בשנה הבאה, הציבור מכר קרנות כספיות בסך כ-6.1 מיליארד שקל.

מכירות הענק של קרנות הנאמנות השנה, הוסטו מקצתן להשקעות בחו"ל – הציבור רכש קרנות נאמנות המשקיעות בחו"ל בסך כ-5.7 מיליארד שקל, ולהשקעות בת"א – הציבור רכש קרנות סל על מדדי מניות ואיגרות חוב בת"א בסך כ-5.3 מיליארד שקל, ותרמו ברובן לעליית יתרות העו"ש של הציבור בבנקים. מנתוני בנק ישראל עולה שיתרות העו"ש של הציבור עלו השנה בכ-92 מיליארד שקל, והגיעו לשיא של כ-440 מיליארד שקל לקראת סוף השנה.

מחזורי המסחר בתעודות סל/קרנות סל:

לוח 8: מחזורי המסחר היומיים בשוק קרנות הסל (במיליוני שקלים)

	2019	2020	
קרנות סל בשוק המניות	219	393	
% ממחזור המסחר במניות	17%	21%	
קרנות סל בשוק איגרות החוב	95	148	
% ממחזור המסחר באג"ח לא ממשלתי	11%	14%	

לעלייה במחזורי המסחר השנה, תרמו התנודתיות במסחר וכן מכירות ענק של קרנות סל על מדדי מניות בינלאומיים ע"י הציבור.

שוק הנגזרים

שוק הנגזרים התאפיין במחזורי מסחר ערים לעומת השנה הקודמת, וזאת על רקע התנודתיות בשווקים ואי וודאות לגבי משך המשבר.

המחזור באופציות החודשיות על מדד ת"א-35 הסתכם בכ-76 אלף יחידות ביום בממוצע בשנת 2020, גבוה בכ-14% מהמחזור בשנה הקודמת. מגמה דומה אפיינה גם את המסחר באופציות השבועיות על מדד ת"א-35 - נסחרו כ-36 אלף יחידות ביום בממוצע בשנת 2020, גבוה בכ-21% מהמחזור בשנה הקודמת.

לעלייה במחזורי המסחר באופציות אלה תרמה התנודתיות בשוק המניות כפי שבאה לידי ביטוי במדד VTA35. המדד זינק מכ-12 נקודות בתחילת השנה לשיא של כ-87 נקודות ב-12 במרץ 2020, וירד תוך תנודתיות לרמה של כ-19 נקודות בסוף השנה. וזאת בדומה למדד S&P VIX שזינק מכ-14 נקודות בתחילת השנה לכ-83 נקודות ב-16 במרץ וירד תוך תנודתיות לרמה של כ-23 נקודות בסוף השנה.

מחזור המסחר באופציות הדולריות הסתכם בכ-53 אלף יחידות ביום בממוצע בשנת 2020, גבוה בכ-24% מהמחזור הממוצע בשנת 2019. ביום 22.9.2020 נרשם מחזור שיא במסחר באופציות על הדולריות כאשר נסחרו 544,365 אופציות.

לעלייה במחזורי המסחר באופציות אלה תרמו הורדות ריבית הפד בחודש מרץ, ורכישות של דולרים ע"י בנק ישראל בעקבותיהם הגיעו יתרות המט"ח של הבנק לשיא היסטורי של כ-173 מיליארד דולר בסוף השנה. בעקבות זאת נרשמה תנודתיות רבה בשער הדולר ביחס לשקל - הדולר זינק בכ-12% משער של כ-3.46 שקל בתחילת השנה לשער של 3.86 שקל ב-17 במרץ, וירד לשער של 3.21 ב-30 בדצמבר 2020 - שפל של כ-24 שנה ובעקבות זאת התגברו רכישות דולרים ע"י בנק ישראל לקראת סוף השנה.

מילוה קצר מועד (מק"מ)

המחזור היומי במק"מ (בבורסה ומחוצה לה) הסתכם בכ-579 מיליון שקל בשנת 2020, גבוה בכ-40% מהמחזור בשנה הקודמת. גם בנטרול עסקאות מחוץ לבורסה - **המחזור היומי במק"מ בבורסה בלבד הסתכם בכ-402 מיליון שקל בשנת 2020 - גבוה בכ-39% מהמחזור בשנת 2019.**

שערי המק"מ נותרו השנה ללא שינוי ב-2020 שנה שישית ברציפות, והתשואה לפדיון ירדה מעט מכ-0.2% בסוף 2019, לכ-0% בסוף שנת 2020.

בשנת 2020 ירדו **החזקות הציבור הישראלי והזר במק"מ** והסתכמו בכ-87 מיליארד שקל בסוף השנה, לעומת כ-120 וכ-106 מיליארד שקל בסוף שנת 2019 ושנת 2018 בהתאמה. הירידה השנה, כ-33 מיליארד שקל נבעה ממכירות הציבור הישראלי.

מנתוני בנק ישראל עולה כי **משקיעי חוץ רכשו השנה מק"מ בבורסה בתל-אביב** בהיקף של כ-9 מיליארד שקל בינואר עד אוקטובר, בהמשך לרכישות בסך כ-4 מיליארד שקל נטו בשנת 2019.

השנה יותר מתמיד - הבית של הכלכלה הישראלית

הכלכלה העולמית והמשק הישראלי נאלצו להתמודד בשנת 2020 עם התפרצות נגיף הקורונה שיצרה משבר כלכלי חסר תקדים ושונה מכל מה שידע העולם בעבר. מהלך העסקים במדינות רבות בעולם, ובהן ישראל, נעצר כמעט באחת ואנו נמצאים בעיצומו של משבר כלכלי שמשק ענפים ועסקים, קטנים כגדולים ואי וודאות שמרחפת מעל כולם, אשר באה לידי ביטוי גם בתנודתיות במסחר בבורסות בארץ ובעולם.

במהלך כל התקופה מרגע התפרצות נגיף הקורונה והסגרים שהוטלו בעקבותיו, הבורסה, המוגדרת כמפעל חיוני, המשיכה לפעול כסדרה בכל ההיבטים לרבות, מסחר, סליקה ולוחות הזמנים השגרתיים וסיפקה לממשלה ולחברות הישראליות ערוץ משמעותי וחשוב לגיוס כספים לטובת המשך הפעילות הסדירה.

התפרצות נגיף הקורונה והסגר הכללי שהוטל על הציבור הישראלי בחודש מרץ האחרון הביא את הציבור הרחב להתעמק וללמוד את תחום שוק ההון, מה שהוביל במהלך חודש מרץ למספר שיא של כ-21,700 חשבונות חדשים בבורסה, שנפתחו על ידי הציבור הרחב. סה"כ בכל שנת 2020* נפתחו כ-134,370 חשבונות חדשים, צמיחה של כ-37%, לעומת כ-98,000 חשבונות חדשים בכל שנת 2019.

כבית של הכלכלה הישראלית, הבורסה בחרה להעלות את האפשרות לגיוס ייעודי של קרן חירום לאומית לטובת סיוע לעסקים קטנים, באמצעות הנפקת איגרות חוב של ממשלת ישראל. במסגרת זו העלתה הבורסה קמפיין ייעודי #זה העסק שלנו! בו צולמו בעלי עסקים קטנים בתחומים שונים אשר חייהם וחיי עובדיהם השתנו בעקבות המשבר. מהלך זה הצטרף לקמפיין נוסף של הבורסה "הבית של הכלכלה הישראלית", שנועד לעודד ולתת תמיכה ותקווה לשוק ההון ולמשק הישראלי הניצב בפני אתגר מהקשים שידע.

(לשים צילום של מודעה מהעיתונים של הבית של הכלכלה הישראלית).

הבורסה פותחת שעריה לחברות הייטק הפרטיות

TASE UP - Your Next Milestone

במהלך חודש אוגוסט השיקה הבורסה את **TASE UP** פלטפורמה חדשנית וראשונה מסוגה במסגרתה חברות הייטק פרטיות, קרנות המשקיעות במיזמי נדל"ן בחו"ל וקרנות אשראי יכולות ליהנות מגישה ייחודית למשקיעים מוסדיים ומשקיעים כשירים, ולגייס כספים, תוך מבלי להפוך להיות ציבוריות, ללא חיוב בדיווחים על פי חוק ניירות ערך ומבלי לפרסם תשקיף כמתחייב בדרך כלל מחברות הרוצות לגייס הון בבורסה. מדובר בצעד משמעותי לחיבור בין חברות הצמיחה הישראליות לבין עשרות אלפי משקיעים חדשים ומשנה את הדרך שבה חברות פרטיות מגייסות הון. זירת המסחר החדשה מאפשרת לחברות להיחשף למגוון רחב של משקיעים, לגוון את אפיקי הגיוס, לאפשר נזילות לבעלי המניות בחברה ועוד.

ב-TASE UP, ניתן לרשום מגוון רחב של ניירות ערך ליצירת מבני הון שונים: מניות, אג"ח להמרה, אופציות, יחידות השתתפות ואג"ח. המשקיעים שיכולים לפעול על גבי הפלטפורמה נהנים, לראשונה בישראל, מגישה ישירה להזדמנויות השקעה בחברות פרטיות והכל באמצעות פלטפורמה המבוססת על תשתית מערכות המסחר והסליקה המוכרות של הבורסה. כמו כן, המשקיעים יכולים ליהנות מנזילות ההשקעה, שירותי רישום, סליקה ותפעול של התשלומים כנייר ערך סחיר בבורסה וכן זיהוי והצגה של אחזקות המשקיע בחשבון הבנק שלו. עבור משקיעים זרים, מוענק פטור מניכוי מס במקור על תשלומי ריבית.

הפלטפורמה פתוחה עבור גופים מוסדיים, תאגידיים שההון העצמי שלהם מעל 50 מיליון שקלים, יועצי השקעות או מנהלי השקעות אשר קונים עבור עצמם, ומשקיעים פרטיים כשירים כהגדרתם בחוק ניירות ערך.

כחלק ממהלך השקת הפלטפורמה החדשה וחיפיה לציבור המשקיעים והאקוסיסטם הטכנולוגי המקומי, העלתה הבורסה קמפיין דיגיטלי, שכלל בין היתר הקמת אתר ייעודי המיועד לחברות ולמשקיעים. הבורסה קיבלה מאות רבות של פניות בנושא ומאז חודש אוגוסט נפגשו אנשי המקצוע של הבורסה עם למעלה מ-200 חברות פרטיות הבוחנות הצטרפות ל-TASE UP.

בימים האחרונים אף נמצאות מספר חברות בהליכים מתקדמים לרישום ב-TASE UP

[למידע נוסף אודות TASE UP](#)

בורסה משקיעים בשנים האחרונות משאבים ומאמצים רבים ביצירת תשתית טכנולוגית מתקדמת אשר תורמת לשכלול השוק ומגבירה את הנגישות של משקיעים מכל רחבי העולם לבורסה הישראלית ולחברות הנסחרות בה. זאת, גם כחלק ממגמה כלל עולמית של טרנספורמציה דיגיטלית בענף הפיננסי בכלל ובשוק ההון בפרט.

מערכת מרכזית למאגר השאלות בניירות ערך

הבורסה השיקה בתחילת נובמבר 2020, בפעם הראשונה בישראל, מערכת מאגר השאלות מרכזי לניירות ערך המבוסס טכנולוגיית בלוקצ'יין, במטרה לתת מענה טוב והולם לצרכי המשקיעים. המערכת הינה חדשנית וראשונה מסוגה, כך שהיא מאפשרת לפעילי שוק ההון לפעול בהשאלה ישירה בכל מגוון המכשירים הפיננסיים העיקריים.

המערכת החדשנית משנה את שוק השאלת ניירות הערך, בכך שהיא מאפשרת השאלה ישירה בין משקיעים בכל מגוון המכשירים הפיננסיים העיקריים, מרכזת את כל פעילות השאלת ניירות הערך תחת קורת גג אחת וכן מאפשרת פעילות בהיקף גדול יותר, בזמן קצר יותר ועבור עסקאות בטווחים מגוונים יותר, שאינן מתבצעות כיום.

שימוש בטכנולוגיית בלוקצ'יין, (DLT- Distributed Ledger Technology) מאפשר לנצל את היתרונות העיקריים שלה, כגון ביצוע עסקאות ישירות בין משקיעים (peer-to-peer), כריתת חוזים חכמים והגברת אבטחת העסקה על ידי היעדר היכולת לשנותו. יתרונות אלו עשויים להועיל לבורסה, לנאמני המשמורת (custodians) ולקוחותיהם, בעלויות זולות יותר, ברמת אבטחה גבוהה ביותר ובמתן האפשרות לשוק ההון לנצל את מלוא הפוטנציאל הטמון בו.

עם השקת המערכת כבר החלו להתבצע עסקאות במהלך יום המסחר בין חברי הבורסה והיקפן צפוי לגדול במהלך החודשים הקרובים.

[למידע נוסף על מאגר ההשאלות](#)

מימוש אופציות לעובדים בקליק

במהלך 2020 השיקה הבורסה שירות חדשני, דיגיטלי וייחודי למימוש אופציות לעובדים בקליק. השירות מאפשר לחברות ציבוריות בעלות תכניות אופציות לעובדים לבצע את תהליך מימוש האופציות באופן דיגיטלי, מאובטח ומייד. השירות ניתן על ידי החברה לרישומים של הבורסה ומאפשר לחברות הנסחרות ורשומות בחברה לרישומים לבצע מימושי אופציות עובדים בצורה דיגיטלית ומאובטחת ובכך מייתר את הצורך בהכנת והדפסת מסמכים, החתמה ידנית של המסמכים והעברתם באמצעות שליחים.

השירות מייעל ומצמצם משמעותית את פרק הזמן הנדרש מרגע בקשת המימוש של העובד, ועד להפקדת המניות החדשות בחשבון ניירות הערך שלו. התהליך החדש נבנה בשיתוף פעולה עם חברות הנאמנות המובילות בשוק, וזאת בהתאם לסטנדרטים המקובלים בעולם בנושא זה.

כזכור, החברה לרישומים של הבורסה, אשר הוקמה בתחילת 2018, החלה בפעם הראשונה בישראל את הרישום הדיגיטלי של ניירות הערך של החברות הנסחרות וביטלה את השימוש בתעודות פיזיות.

[למידע נוסף על מימוש אופציות בקליק](#)

TASE Data Hub – מערכת מידע בחיבור ישיר, נגיש ומהיר

מערכת נוספת חדשה שהושקה השנה היא מערכת המידע **TASE Data Hub**, המאפשרת גישה למגוון נתונים ומידע מהבורסה בחיבור ישיר, נגיש ומהיר. מערכת זו הינה חלק מהמהלך להתאמת הבורסה לסטנדרטים הטכנולוגיים המקובלים בבורסות המובילות בעולם. מוצרי המידע מונגשים בפרוטוקול API ומאפשרים, בין היתר, פיתוח תובנות על הנעשה בשווקים, בניית ובחינת אסטרטגיות מסחר והשקעה, וקבלת מידע מותאם לכלל השחקנים בשוק.

מערכת ה- TASE Data Hub מציעה בין היתר מידע חדשני אודות פעילות הגופים הגדולים בשוק ההון – הגופים המוסדיים וקרנות נאמנות. מוצר **Smart money trends** (תנועות כסף חכם) מאפשר לראשונה גישה למידע יומי והיסטורי של סך הקניות והמכירות של הגופים המוסדיים וקרנות הנאמנות בכל ניירות הערך הנסחרים בבורסה. המוצר מאפשר לקרנות גידור, אנליסטים, חברות פינטק, סוחרים גדולים, משקיעי נוסטרו ועוד לבנות אסטרטגיות מסחר ומודלים מתוחכמים על בסיס הנתונים.

הרחבת היצע מוצרי המידע של הבורסה, והנגשת המידע באמצעות המערכת, מגדילה את האטרקטיביות של הבורסה למשקיעים הבינלאומיים. חבילות המידע כוללות גם מידע משולב של כלל הפרמטרים הרלבנטיים להשתלבות במדדי הבורסה ומשקלות רכיבי המדדים, נתונים היסטוריים המתעדכנים מדי יום אודות כלל העסקאות הנעשות בניירות הערך בבורסה ובעסקאות מחוץ לבורסה, נתוני סוף יום מלאים אודות כלל ניירות הערך ומדדי הבורסה, ומידע אודות מועדי הדו"חות הכספיים של החברות ואספות כלליות.

במהלך השנה הקרובה צפויה המערכת להתרחב למגוון רב של מוצרי מידע ונתונים נוספים, ובכך להרחיב את השירות שהיא מציעה ללקוחות בישראל ובעולם.

[לפרטים נוספים אודות המוצרים של TASE Data Hub](#)

הבורסה עם הפנים למשקיעים הזרים

השקת מערכת "מאיה" של הבורסה באנגלית

השנה השיקה הבורסה לניירות ערך לראשונה את מערכת ה"מאיה" באנגלית, זאת במטרה להנגיש מידע על הבורסה בתל אביב והחברות הנסחרות בה למשקיעים הזרים, בין היתר לאור התעניינות גוברת של משקיעים מרחבי העולם בחברות הישראליות ובכלכלה הישראלית.

מערכת ה"מאיה" המשמשת כאתר המידע המרכזי עבור המשקיעים והפעילים בשוק ההון, הושקה לראשונה בגרסה העברית בשנת 2000. באתר ה"מאיה" מפורסמים דיווחי החברות, מידע בנושא מועדים ותשלומים, לוח הנפקות, הודעות הבורסה בקשר לחברות ולמסחר, החלטות דירקטוריון ועוד.

רשות ניירות ערך מעודדת את החברות לפרסם את הדיווחים וולונטרית גם באנגלית ולאחרונה ועדת הכספים של הכנסת אף אישרה שינוי חקיקה, שייכנס לתוקף בפברואר 2021, המאפשר לחברות שיבחרו בכך לפרסם את הדיווחים רק באנגלית.

מעבר לדיווחי החברות שתבחרנה לדווח באנגלית, מערכת ה"מאיה" באנגלית תכלול מידע נוסף למשקיעים זרים, כגון: דף חברה, מועדים ותשלומים של החברות הבורסאיות, לוח הנפקות, מועדים צפויים לפרסום דוחות כספיים, חוזרים של הבורסה בנושאים שונים ועוד.

הדיווחים באנגלית שפורסמו על ידי החברות, מופיעים במערכת "מאיה" באנגלית החל מ- 1 בינואר, 2020.

["מאיה באנגלית"](#)

ביצוע תשלומים במטבעות אירופיים

בחודש ינואר אישרה הבורסה לחברת הנסחרות בתל-אביב ובאירופה ביצוע תשלומי חברות (Corporate) Actions במטבעות אירופאיים. המהלך מאפשר לתאגידים אירופאיים גלובאליים להנפיק איגרות חוב הנסחרות בבורסה בתל-אביב ומשלמות במטבעות אירופאיים.

המהלך הוא חלק ממאמצי הבורסה בתל-אביב להרחיב את השירותים לחברות שניירות הערך שלהן נסחרים בתל-אביב באירופה וליצור סטנדרטיזציה בין תהליכי ביצוע תשלומים באירופה ובתל-אביב. מהלך זה מאפשר גם לתאגידים אירופאיים גלובאליים להנפיק איגרות חוב הנסחרות בבורסה בתל-אביב בש"ח ומשלמות במטבעות אירופאיים, מה שלא ניתן היה לעשות עד כה.

המהלך נעשה בשיתוף פעולה עם **Euroclear Bank**, כך שחברות שניירות הערך שלהן נסחרים באירופה ויבקשו לבצע רישום כפול בבורסה בתל-אביב, יוכלו לשלם למחזיקי ניירות הערך שלהם גם במטבעות אירופאיים, כמו אירו וליש"ט. יש לציין כי קניית ומכירת ניירות ערך של החברות הללו בבורסה בתל-אביב ממשיכים להתבצע בש"ח בלבד.

נוסף על כך, המהלך אף מאפשר לתאגידים אירופאיים גלובאליים להנפיק בבורסה בתל-אביב.

הסכם שיתוף פעולה בין הבורסה באבו דאבי (ADX) והבורסה בתל אביב (TASE)

הבורסה של אבו דאבי (ADX) והבורסה בתל אביב (TASE: TASE) חתמו במהלך חודש דצמבר מזכר הבנות (MOU) לשיתוף פעולה, המסמן את הקשר המסחרי הראשון בישראל של בורסה מהעולם הערבי. מזכר ההבנות יאפשר פתיחה של ערוצי תקשורת, אשר יחזקו את שיתוף הפעולה בין שתי הבורסות ויתרמו לצמיחת שוקי ההון באיחוד האמירויות ובמדינת ישראל.

החתימה על ההסכם נערכה בטקס וירטואלי שהתקיים בין שתי הבורסות באבו דאבי ובישראל. החתימה על מזכר ההבנות התאפשרה לאחר חתימת הסכם השלום בין שתי המדינות. מזכר הבנות זה מהווה נדבך חשוב במאמצי איחוד האמירויות להרחבת שיתוף הפעולה הדיפלומטי והמסחרי עם ישראל, משום שהוא סולל את הדרך לפיתוח יחסים הדדיים באמצעות עידוד הצמיחה הכלכלית וקידום חדשנות טכנולוגית.

אחת מהמטרות העיקריות של מזכר ההבנות בין ADX ל- TASE היא בחינה של הזדמנויות לשיתוף פעולה אפשרי, לרבות: רישום צולב של ניירות ערך; מסחר הדדי בין חברי הבורסות; גישה של משקיעים לשני השווקים, הקמה של פינטק וטכנולוגיות תשתית שוק אחרות ושיתוף נתונים ומידע אחר לצורך פיתוחם של מוצרים חדשים.

המטרות המנחות את הצדדים הן יצירת גישה נוחה בין שני שוקי ההון ובנייה של שוק אטרקטיבי עבור כל בעלי העניין המרכזיים, לרבות חברות נסחרות, משקיעים וסוכנים, כמו גם ספקים וצרכנים של מידע.

[לפרטים נוספים על ההסכם לחץ כאן:](#)

שיתוף והנגשת הידע המקצועי לפעילי שוק ההון

"עושים שוק" – ניתוחים ותובנות בתקופת קורונה ליועצי ההשקעות

עם התפרצות משבר הקורונה, בחודש מרס השנה, החליטה הבורסה ליזום שיחות המיועדות ליועצי השקעות ולגופים המוסדיים במטרה להעמיק את הידע והתובנות של השחקנים בשוק ההון. במסגרת שיחות "עושים שוק" אירחה הבורסה לניירות ערך את מנהלי החברות הבכירים במשק, כלכלנים, מנהלי מחקר, אנליסטים ומומחים שונים, אשר שיתפו בתובנות מקצועיות ובנעשה בשוקי ההון בתקופה זו מנקודת מבטם. השיחות נוהלו על ידי יניב פגוט, מומחה לשוק ההון והחל מ-1.1.21 יכהן בתפקיד סמנכ"ל בכיר ומנהל מחלקת מסחר, נגזרים ומדדים. שמות אלו זכו לעניין רב, ובהשתתפות מאות יועצי השקעות בכל שיחה. בסך הכל קיימה הבורסה קרוב ל-40 שיחות במהלך החודשים האחרונים, בהן לקחו חלק למעלה מ-100 דוברים ואלפי יועצי השקעות. כחלק מרצונה להנגיש מידע באופן ישיר, הבורסה תמשיך בשיחות אלה.

הבלוג של הבורסה - נותנים לך ערך

הבורסה לניירות ערך השיקה בחודש מרץ השנה בלוג מקצועי, המיועד למשקיעים, סוחרים ומתעניינים בשוק ההון אשר כולל תכנים מגוונים ומידע מקצועי ומהימן מאת אנשי המקצוע של הבורסה ומתעדכן באופן שוטף. בין הנושאים שפורסמו בבלוג: סיכום נתוני מסחר, ניתוח מגמות מרכזיות, סקירות סקטורים וכן מידע על מוצרים חדשים של הבורסה. המידע הקיים בבלוג הוא רחב, אובייקטיבי ומבוסס נתונים שאין לאף גוף אחר בישראל ועל כן הבורסה רואה חשיבות מיוחדת בשיתוף המידע להרחבת הידע בקרב פעילי שוק ההון.

[לכניסה לבלוג](#)

חברים חדשים בבורסה

חבר בורסה חדש Retail Broker- הבנק הדיגיטלי הראשון (בהקמה) מצטרף כחבר בבורסה

הבנק הדיגיטלי הראשון הגיש בקשה בחודש דצמבר להתקבל כחבר בבורסה וכחבר במסלוקת הבורסה בתל אביב. הבנק הדיגיטלי קיבל בדצמבר 2019 אישור רגולטורי לפעול כבנק דיגיטלי בישראל. הצטרפותו של הבנק הדיגיטלי כחבר בורסה, תאפשר ללקוחותיו לפעול במסחר בבורסה בתל-אביב בניירות ערך, לרבות קרנות נאמנות, וכן להשתתף בהנפקות, בגישה דיגיטלית, נוחה וידידותית.

חבר בורסה חדש מסוג נוסטרו - ברק קפיטל

ברק קפיטל השקעות 2006 הגיש בקשה להצטרף כחבר בורסה ישראלי ראשון מסוג נוסטרו לבורסה בתל אביב. חבר נוסטרו הינו חבר הפועל לחשבוננו העצמי בלבד.

החברה היא חלק מקבוצת ברק קפיטל, שעיסוקה העיקרי הוא מסחר בניירות ערך, נגזרים ומכשירים פיננסיים בארץ ובעולם. ברק קפיטל, אחד השחקנים המרכזיים בשוק ההון בישראל, פועל משנת 2006 תחת ניהולו של מר אייל בקשי.

אישור הצטרפותו של ברק קפיטל כחבר מסוג נוסטרו לבורסה, התאפשר לראשונה, לאחר שהבורסה הסירה את החסמים להצטרפותם של חברי בורסה חדשים, לרבות חברים מסוג נוסטרו, וזאת כחלק מהתוכנית האסטרטגית של הבורסה להרחבת השחקנים בשוק ההון והגברת התחרות בענף.

הבורסה מעדכנת את לוח הזמנים למסחר

במהלך 2020 עדכנה הבורסה את לוח הזמנים של המסחר, זאת, בין היתר, על מנת להתאים את שעות המסחר למקובל בבורסות באירופה.

דחיית מועד מסחר הפתיחה לשעה 10:00

החל מ-2 בפברואר 2020 מסחר הפתיחה במניות הכלולות במדדי הבורסה מתקיים בשעה **10:00**, במקום בשעה 9:45 כפי שהיה עד אותו מועד. הדחיה של מועד מסחר הפתיחה ב-15 דקות חלה על מניות הנסחרות בבורסה וכלולות במאגר "תמר", על יחידות בקרנות סל בשוק המניות, על יחידות של קרנות חוץ נסחרות בשוק המניות ועל יחידות של קרנות נאמנות סגורות. מסחר הפתיחה בניירות ערך אלו, מתקיים מידי יום במועד אקראי, בין **9:59 ל-10:00**. בהתאם, תחילת המסחר בנגזרים נדחתה אף היא ב-15 דקות ומתקיימת בשעה 9:45. מועד מסחר הפתיחה במניות שאינן כלולות במאגר "תמר" ובניירות ערך המירים הנסחרים בשוק המניות, נשאר ללא שינוי ומתקיים מידי יום בשעה 10:15.

קיצור המסחר בימי א' ב-35 דקות

החל מ-8 במרץ 2020 המסחר בימי א' קוצר ב-35 דקות. בהתאם לכך, המסחר בניירות ערך, בימי א', מסתיים במועד אקראי **בין השעה 15:49 לבין השעה 15:50**. בהתאמה, המסחר בנגזרים, בימי א', מסתיים אף הוא 35 דקות מוקדם יותר, דהיינו בשעה **16:00**.

קיצור משך שלב טרום הפתיחה

החל מ-3 במאי, 2020 קוצר משך שלב טרום הפתיחה, כך ששלב מסחר זה, בכל ניירות הערך, מתחיל מידי יום בשעה 9:25 (במקום בשעה 9:00).

כמו כן, ובהמשך לשינוי במועד תחילת שלב טרום הפתיחה, מועד מסחר הפתיחה בשוקי האג"ח, המק"מ ורצף מוסדיים מתקיים מידי יום במועד אקראי, בין השעה 9:55 ל-9:56 (במקום 9:31-9:30).